

Okruhy pro závěrečné zkoušky programu
DĚJEPIS pro druhý stupeň ZŠ
a
DĚJEPIS – Učitelství pro druhý stupeň ZŠ

ČESKÉ DĚJINY

V průběhu závěrečné zkoušky může být položena otázka **doplňujícího charakteru**, která se bude dotýkat alespoň základní orientace uchazeče/uchazečky (v souvislosti s probranou látkou) v oblasti přidružených historických disciplín – *dějin státní správy a samosprávy v českých zemích, dějin práva, dějin náboženství a genderové problematiky v dějinách*.

1. Vznik raně feudálních států na našem území

- a) Sámova říše a Velká Morava;
- b) Počátky českého státu (do přelomu 10. a 11. století);
- c) Hospodářství a kultura.

2. Český stát v 11. a 12. století a v období posledních Přemyslovců

- a) Vnitřní a zahraniční politika českých panovníků;
- b) Hospodářský rozvoj v českých zemích – hornictví, vznik měst, kolonizace;
- c) Románská kultura v českých zemích.

3. Český stát v období vlády Lucemburské dynastie

- a) Vnitřní a zahraniční politika Lucemburků;
- b) Rozmach kultury a umění v době Karla IV.;
- c) Krize společnosti na přelomu 14. a 15. století.

4. Husitství a vláda Jiřího z Poděbrad

- a) Příčiny a hlavní fáze a cíle husitské revoluce;
- b) Významné osobnosti husitského revolučního hnutí;
- c) Vláda Jiřího z Poděbrad (vnitřní a zahraniční politika).

5. Český stát v době vlády Jagellonců a prvních Habsburků – do roku 1618

- a) Jagellonci na českém trůnu, stavovský stát a jeho formování;
- b) Nástup Habsburků a posilování moci panovníka;
- c) Vývoj a proměny konfesijního uspořádání českých zemí v průběhu 16. a 17. století;
- b) Humanismus a renesance v českých zemích.

6. České země od třicetileté války do roku 1740

- a) Průběh třicetileté války na teritoriu českých zemí, následky;
- b) Proměny české státnosti po roce 1620;
- c) Hospodářský a politický vývoj v habsburské monarchii po skončení třicetileté války;

d) Kultura 17. a 18. století v habsburské monarchii.

7. České země v době vlády Marie Terezie a Josefa II.

- a) Válka o habsburské dědictví;
- b) Politický a hospodářský vývoj českých zemí v letech 1740–1790;
- c) Správní a náboženské reformy Marie Terezie a Josefa II.

8. České národní obrození a revoluční rok 1848

- a) Situace českého národa v druhé polovině 18. století;
- b) Příčiny národního obrození (definice pojmu národní obrození);
- c) Jednotlivé etapy a osobnosti národního obrození;
- d) Revoluční rok 1848 v českých zemích v kontextu habsburské monarchie.

9. České země a česká společnost v 2. polovině 19. století

- a) Politický vývoj v habsburské monarchii po porážce revoluce v roce 1848 – bachovský absolutismus;
- b) Obnovení ústavnosti, rakousko-uherské vyrovnání, osobnost Františka Josefa I., české politické strany, boj o české státní právo;
- c) Ekonomický a kulturní vývoj v habsburské monarchii.

10. České země na počátku 20. století, I. světová válka a vznik samostatného Československa

- a) České země na počátku 20. století – politika, věda, kultura;
- b) Příčiny vzniku a průběh války;
- c) Češi a Slováci v době války a vznik samostatného Československa;
- d) Výsledky války – Versailleský systém.

11. ČSR v období 1918–1939

- a) Charakteristika ekonomické situace v ČSR (rozvoj průmyslu ve dvacátých letech, ekonomická krize);
- b) Vnitřní i zahraniční politická orientace ČSR (politické proudy, mezinárodní smlouvy, významné osobnosti apod.);
- c) Kultura meziválečné ČSR;
- d) Mnichovská dohoda a její důsledky pro ČSR.

12. Protektorát Čechy a Morava

- a) Politická situace, správní uspořádání, nejvýznamnější události;
- b) Odboj a jeho členění;
- c) Hospodářská situace Protektorátu Čechy a Morava.

13. ČSR let 1945–1948 a její následná přeměna v komunistický stát

- a) Výsledek druhé světové války a jeho dopady na vývoj v ČSR;
- b) Společenský, politický a hospodářský vývoj v ČSR v letech 1945–1948;

- c) Únor 1948 v ČSR – příčiny, průběh a důsledky;
- d) Výstavba komunistického systému v ČSR v padesátých letech.

14. Významné mezníky vývoje ČSR v druhé polovině 20. století

- a) Československo v padesátých a šedesátých letech, rok 1968;
- b) Období normalizace v sedmdesátých a osmdesátých letech;
- c) „Sametová revoluce“ v roce 1989;
- d) Československá kultura v poválečném období.

Okruhy pro závěrečné zkoušky programu
DĚJEPIS pro druhý stupeň ZŠ
a
DĚJEPIS – Učitelství pro druhý stupeň ZŠ

OBECNÉ DĚJINY

V průběhu závěrečné zkoušky může být položena otázka **doplňujícího charakteru**, která se bude dotýkat alespoň základní orientace uchazeče/uchazečky (v souvislosti s probranou látkou) v oblasti přidružených historických disciplín – *filozofie dějin, dějin státní správy a samosprávy v českých zemích, dějin práva, dějin mezinárodních vztahů a evropské integrace, dějin náboženství, dějin ekonomických teorií a genderové problematiky v dějinách.*

1. Vývoj lidské společnosti v pravěku

- a) Hlavní vývojové etapy pravěku;
- b) Kultura pravěké společnosti – nástroje, společenská organizace, pravěké umění;
- c) Pravěké osídlení na našem území;
- d) Úvod do studia dějepisu /periodizace historie, historické prameny, pomocné vědy historické.

2. Vývoj starověkého Řecka a Říma

- a) Přehled politického vývoje Řecka (Atény a Sparta), říše Alexandra Velikého;
- b) Významné osobnosti řeckých dějin (politika, věda, umění);
- c) Řím v období republiky a císařství (do roku 476);
- d) Významné osobnosti římských dějin (politika, věda, umění).

3. Raný středověk v Evropě (5.–11. století)

- a) Pád západořímské říše a vznik „barbarských království“;
- b) Počátky raně feudálních evropských států – Francká říše;
- c) Ekonomická a politická charakteristika raného feudalismu (hospodářství, rozvrstvení společnosti apod.);
- d) Románská kultura.

4. Evropa v období vrcholného středověku (12.–15. století)

- a) Významné momenty politického vývoje – Anglie, Francie, Svatá říše římská, Kyjevská Rus, Patrimonium Sancti Petri (papežský stát) a boj o investituru, zánik Byzantské říše;
- b) Změny v hospodářství (vznik měst, rozvoj zemědělství apod.);
- c) Gotická kultura.

5. Evropa v období novověku (16.–18. století)

- a) Vznik, rozšíření a charakteristické rysy renesance, změny v nazírání na svět

- (humanismus), významní představitelé italské i mimoitalské renesance;
- b) Reformace – příčiny vzniku, nejvýznamnější osobnosti a proudy reformace, protireformace;
 - c) Francie, Španělsko a Anglie v 16.–18. století, Třicetiletá válka (příčiny, průběh, výsledky), Sedmiletá válka.

6. Zámořské objevy a vznik koloniálních říší (15.–19. století)

- a) Příčiny a technické předpoklady zeměpisných objevů, hlavní objevné cesty;
- b) Významné mimoevropské civilizace v oblastech zámořských objevů (říše Inků, Aztéků atd.);
- c) Vznik prvních koloniálních říší;
- d) Kolonialismus 19. století.

7. Velké revoluce přelomu 18. a 19. století a napoleonské války

- a) Osvícenství – jeho myšlenkový obsah a představitelé;
- b) Boj anglických osad v Severní Americe za nezávislost – příčiny, osobnosti, průběh a výsledek;
- c) Velká francouzská revoluce a napoleonské války – příčiny, průběh a důsledky pro vývoj Evropy;
- d) Kultura konce 18. a první poloviny 19. století.

8. Evropa a svět v 2. polovině 19. století

- a) Počátky a rozmach vědecko-technické revoluce ve druhé polovině 19. století (nejdůležitější vynálezy a objevy, rozvoj jednotlivých zemí);
- b) Přehled politického vývoje nejvýznamnějších států – Velká Británie, Francie, USA, Německo, Rusko, Itálie;
- c) Kultura druhé poloviny 19. století.

9. Evropa a svět na počátku 20. století, I. světová válka

- a) Formování mocenských bloků v Evropě;
- b) I. světová válka – příčiny, průběh, následky.

10. Evropa a svět v letech 1918–1939

- a) Politický, hospodářský a kulturní vývoj v meziválečném období;
- b) Komunismus, fašismus a nacismus – vznik, myšlenkový obsah, osobnosti, rozšíření v Evropě;
- c) Boj proti těmto hnutím ve dvacátých a třicátých letech 20. století a válečné konflikty v období 1918–1939.

11. Druhá světová válka v evropském a světovém kontextu

- a) Příčiny vzniku války;
- b) Vývoj událostí na hlavních bojištích – Evropa a Tichomoří.

12. Poválečné rozdělení Evropy i světa – počátky studené války

- a) Výsledek druhé světové války a jeho dopady na vývoj ve světě;
- b) Odlišnosti v politickém a ekonomickém uspořádání obou protikladných bloků;
- c) Dekolonizace a „třetí svět“ v poválečném období.

13. Významné mezníky poválečného vývoje v Evropě a ve světě

- a) Významné krize a konflikty v poválečném světě (berlínská krize, válka v Koreji, ve Vietnamu, apod.);
- b) Proces dekolonizace v poválečném světě;
- c) Hospodářský a kulturní vývoj v Evropě i ve světě v druhé polovině 20. století, proces evropské integrace.

14. Rozpad komunistického systému a nové sjednocení Evropy na konci 80. let 20. století

- a) Vážné krize v průběhu existence komunistického bloku ve východní Evropě;
- b) Rozpad sovětského bloku v druhé polovině 80. let;
- c) Zánik mnohonárodnostních států na počátku 90. let (SSSR, ČSR, Jugoslávie).

Okruhy pro závěrečné zkoušky programu
DĚJEPIS pro druhý stupeň ZŠ
a
DĚJEPIS – Učitelství pro druhý stupeň ZŠ

DIDAKTIKA DĚJEPISU

- 1. Dějepis, didaktika a metodika dějepisu. Proměny výuky dějepisu v českých zemích**
- 2. Pojetí dějepisu v rámcových vzdělávacích plánech, učební plány a výuka dějepisu ve školních vzdělávacích plánech**
- 3. Cíle dějepisného vyučování, úkoly a obsah dějepisu**
- 4. Didaktická analýza dějepisného učiva**
- 5. Formy dějepisného vyučování**
- 6. Metody dějepisného vyučování**
- 7. Regionální dějiny a výuka dějepisu**
- 8. Specifika výuky dějin 20. století**
- 9. Struktura vyučovací hodiny**
- 10. Výukové programy ve vyučování dějepisu**
- 11. Mimoškolní vyučovací formy v dějepisném vyučování**
- 12. Rozbor a hodnocení učebnic dějepisu**
- 13. Didaktický test v dějepisu**
- 14. Využití didaktických médií ve vyučování dějepisu**
- 15. Projekty ve školním dějepise**
- 16. Mezipředmětové vztahy při výuce dějepisu**